

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ה עמוד ב

1

ובקש להפקירו לעניים. אמרו לו תלמידיו: רבי! כבר נמנו עליך חבריך והתירוהו. מאן חבריך - רבן יוחנן בן זכאי. טעמא - דנמנו, הא לא נמנו - לא. מאי ואומר? - הכי קאמר } מכדי כתיב אהיו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה - בלך אמר להם שובו לכם לאהליכם, למה לי? שמע מינה: כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. וכי תימא: למצות עונה הוא דאתא - תא שמע במשך היבל המה יעלו בהר, מכדי כתיב וגם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא, במשך היבל למה לי? שמע מינה: דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. וכי תימא: הני מילי - בדאורייתא, אבל בדרבנן לא - תא שמע: כרם רבעי. והא כרם רבעי דרבנן וקאמרי ליה: כבר נמנו עליך חבריך והתירוהו. וכי תימא: ביצה נמי אמנו עלה רבן יוחנן בן זכאי ושרייה, כי אמנו - אעדות, אביצה - לא אמנו. אמר ליה אביי: אטו ביצה במנין מי הואי? ביצה בעדות תליא מלתא, אתסר עדות אתסר ביצה, אשתרי עדות אשתרי ביצה. רב אדא ורב שלמן, תרוייהו מבי כלוחית, אמר: אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה. מאי טעמא מהרה יבנה בית המקדש, ויאמר: אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביום טוב שני, השתא נמי ניכול. ולא ידעי דאשתקד שתי קדושות הן, והשתא קדושה אחת היא. - אי הכי, עדות נמי לא נקבל, מאי טעמא - מהרה יבנה בית המקדש, ויאמר: אשתקד מי לא קבלנו עדות החדש כל היום כולו, השתא נמי נקבל. - הכי השתא? התם עדות מסורה לבית דין, ביצה לכל מסורה. רבא אמר: אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה. מי לא מודה רבן יוחנן בן זכאי שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש? ואמר רבא: הלכתא כותיה דרב בהני תלת, בין לקולא בין לחומרא.

משנה מסכת נגעים פרק יד

2

משנה א

[*] כיצד מטהרין את המצורע היה מביא פיילי של חרש חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא שתי צפרים דרור שחט את אחת מהן על כלי חרש ועל מים חיים חפר וקוברה בפניו נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת וכרכן בשיירי הלשון והקיף להם ראשי אנפים וראש הזנב של שניה טבל והזה שבע פעמים לאחור ידו של מצורע ויש אומרים על מצחו וכך היה מזין על השקוף שבבית מבחוץ.

משנה ב

[*] בא לו לשלח את הצפור החיה אינו הופך פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר שנאמר (ויקרא י"ד) ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה בא לגלח את המצורע העביר תער על כל בשרו וכבס בגדיו וטבל טהור מלטמא בביאה והרי הוא מטמא כשרץ נכנס לפנים מן החומה מנודה מביתו שבעת ימים ואסור בתשמיש המטה.

משנה ג

[*] ביום השביעי מגלח תגלחת שניה כתגלחת הראשונה כבס בגדיו וטבל טהור מלטמא כשרץ והרי הוא טבול יום אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים נמצאו ג' טהרות במצורע וג' טהרות ביולדת:

משנה ד

[*] שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה הנזיר והמצורע והלויים וכולן שגלחו שלא בתער או ששיירו שתי שערות לא עשו כלום:

משנה ה

[*] שתי צפרים מצותן שיהו שוות במראה ובקומה ובדמים ולקחתן כאחת אף על פי שאינם שוות כשרות לקח אחד היום ואחד למחר כשרות שחט אחת מהן ונמצאת שלא דרור יקח זוג לשניה הראשונה מותרת באכילה שחטה ונמצאת טרפה יקח זוג לשניה הראשונה מותרת בהנאה נשפך הדם תמות המשתלחת מתה המשתלחת ישפך הדם:

משנה ו

[*] מצות עץ ארז ארכו אמה ועביו כרביע כרע המטה אחד לשנים ושנים לארבעה מצות אזוב לא אזוב יון לא אזוב כוחלי לא אזוב רומי לא אזוב מדברית ולא כל אזוב שיש לו שם לוו:

משנה ז

[*] ביום השמיני מביא ג' בהמות חטאת ואשם ועולה והדל היה מביא חטאת העוף ועולת העוף:

משנה ח

[*] בא לו אצל האשם וסמך שתי ידיו עליו ושחטו וקבלו ב' כהנים את דמו אחד בכלי ואחד ביד זה שקבל בכלי בא וזרקו על קיר המזבח וזה שקבל ביד בא לו אצל המצורע והמצורע טבל בלשכת המצורעים בא ועמד בשער ניקנור רבי יהודה אומר לא היה צריך טבילה:

משנה ט

[*] הכניס ראשו ונתן על תנך אזנו ידו ונתן על בהן ידו רגלו ונתן על בהן רגלו רבי יהודה אומר שלשתם היה מכניס כאחד אין לו בהן יד בהן רגל און ימנית אין לו טהרה עולמית רבי אליעזר אומר נותן הוא על מקומן ר"ש אומר אם נתן על של שמאל יצא:

משנה י

[*] נטל מלוג השמן ויצק לתוך כפו של חברו ואם יצק לתוך כף עצמו יצא טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזיה טבילה בא לו אצל המצורע מקום שהוא נותן את הדם שם הוא נותן את השמן שנאמר (ויקרא יד) על מקום דם האשם והנותר מן השמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר לכפר אם נתן כפר ואם לא נתן לא כפר דברי רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי אומר שירי מצוה הן בין שנתן בין שלא נתן כפר ומעלין עליו כאילו לא כפר חסר הלוג עד שלא יצק ימלאנו משיצק יביא אחר בתחלה דברי ר' עקיבא ר"ש אומר חסר הלוג עד שלא נתן ימלאנו משנתן יביא אחר בתחלה:

משנה יא

[*] מצורע שהביא קרבנו עני והעשיר או עשיר והעני הכל הולך אחר חטאת דברי ר' שמעון ר' יהודה אומר אחר האשם:

משנה יב

[*] מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא מביא אדם על ידי בנו על ידי בתו על ידי עבדו ושפחתו קרבן עני ומאכילן בזבחים ר' יהודה אומר אף על ידי אשתו מביא קרבן עשיר וכן כל קרבן שהיא חייבת:

משנה יג

[*] שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהם קרב קרבנו של אחד מהם ומת אחד מהם זו ששאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע אמר להם יכתוב נכסיו לאחור ויביא קרבן עני:

גשלמה מסכת נגעים

ר' עובדיה מברטנורא מסכת נגעים פרק יד

3

משנה א

כיצד מטהרין. פיילי - מזרק. השותים במזרקי יין (עמוס ו') מתרגמינן דשתיין בפיילי חמר:
 חדשה - דכתיב (ויקרא י"ד) אל כלי חרש על מים, מקיש כלי למים, מה מים שלא נעשה בהן מלאכה, אף כלי שלא נעשה בו מלאכה:
 רביעית - משום דכתיב (שם) בדם הצפור השחווטה ובמים החיים, מים חיים שדם הצפור ניכר בהן. ושיערו חכמים רביעית:
 מים חיים - שלעולם נובעים ואינן פוסקים:
 צפרים דרוור - שדרות בבית כבשדה:
 וקוברה בפניו - לפי שאסורה בהנאה:
 ושני תולעת - לשון צמר צבוע שני. כרמזי בלע"ז:
 וכרכן בשיירי לשון - עץ ארז ואזוב ושני תולעת היה מניחן יחד, והלשון יוצא ועודף על עץ ארז ואזוב, והיה כורכך בו דהו שלשתן באגודה אחת:
 והקיף - לשון סמיכה והקרבה. כמו [ביצה דף ל"ב] מקיפים שתי חביות. לתרום שלא מן המוקף. כלומר היה סומך להן ראשי אגפים וראש הזנב של הצפור החיה, וטובל כולן ביחד בדם ובמים שבכלי חרס:
 לאחר ידו - על גב ידו של מצורע:
 ויש אומרים על מצחו - ואין הלכה כיש אומרים:
 על השקוף - של בית שהוא מנוגע

משנה ב

לא לים - אם הוא בעיר היושבת על שפת הים:

ולא למדבר - אם העיר יושבת אצל המדבר:

שנאמר ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה - מכאן שאינו הופך פניו לעיר:
 העביר תער על כל בשרו - לאו דוקא. שלא היה מגלח אלא כל מקום כנוס שער, [ונראה, לאפוקי שער] בית הסתרים, דאמר קרא (ויקרא י"ד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו, כלל. את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו, פרט. ואת כל שערו יגלח, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש מקום כנוס שער ונראה, אף כל מקום כנוס שער ונראה. ותגלחת ראשונה שמגלח בזמן חלוטו, למדוה בגזירה שוה מתגלחת שניה, שמגלח שניה לאחר שספר שבעת ימים, דנאמר בימי חלוטו וגלח את כל שערו וגו', ונאמר בימי ספרו יגלח את כל שערו וגו', מה תגלחת האמורה בימי ספרו פרט לבית הסתרים, אף תגלחת האמורה בימי גמרו פרט לבית הסתרים:

טהור מלטמא בביאה - ומלטמא משכב ומושב, כדרך שהיה מטמא בימי חלוטו:

מטמא כשרץ - לטמא אדם ובגדים במגע, אבל לא במשא:

מנודה בביתו - לענין זה שאסור בתשמיש המטה, דכתיב (ויקרא י"ד) וישב מחוץ לאהלו, ואין אהלו אלא אשתו. וכן הוא אומר (דברים ה') שובו לכם לאהליכם, כשהתיר להם תשמיש המטה לאחר מעמד הר סיני:

משנה ג

טהור מלטמא כשרץ - ופוסל תרומה [ותו לא]:

ושלש טהרות ביולדת - והוא הדין בזב בעל שלש ראיות ובזבה, דבכלהו טבל ועלה, אוכל במעשר. העריב שמשו, אוכל בתרומה. הביא כפרתו, אוכל בקדשים. הרי שלש טהרות. והאי דנקט יולדת טפי מזב וזבה, משום דביולדת כתיב בהדיא (שם י"ב) וכפר עליה הכהן וטהרה, לאכילת קדשים:

משנה ד

והלויים - בעת שנבחרו לשירות במדבר, ואינה נוהגת לדורות:

משנה ה

מצותן שיהיו שוות - דלכתוב רחמנא צפרים, ומיעוט צפרים שתיים. שתי דכתב רחמנא למה לי, אלא ללמד שיהיו שתיים שוות ונמצאה טריפה כו' - דחיות כתיב, פרט לטריפות:

בית הבחירה (מאירי) מסכת מועד קטן דף טו עמוד ב

4

אבל אסור במלאכה מדכתי' והפכתי תניכם לאבל מה תג וכו' אבל המנודה מותר וכמו שאמרו נשכר ונשכרין לו והמצורע נשאלה כאן ולא הובררה ורוב פוסקים כתבוה לקולא ומותר במלאכה:

אבל אסור בסיכה וברחיצה דכתי' ביואב ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה היא שכך היה מנהגם לרחוץ ולסוך והמנודה ברחיצה לא הובררה שאם מפני שאמרו בתענית צבור שאסור ברחיצה כל גופו אף בצונן ובחמין אפי' פניו ידיו ורגליו ואמרו על זה וכן במנודה ובאבל ואלמא אף מנודה אסור ברחיצה שמא לא נאמר וכן במנודה על הרחיצה אלא על השאר ר"ל עטיפת הראש ומתוך כך יש שפסקוה לקולא ויש שפסקוה לחומרא שזה שאמרו וכן אתה מוצא במנודה ובאבל אע"פ שדחאוה נראה יותר דאכלהו קאי ואף במצורע נשאלה כאן ולא הובררה ורוב פוסקים כתבוה לקולא ורחיצה זו האסורה באבל דוקא לתענוג אבל לטבילת מצוה או לאיזה צורך מותר וכן סיכה לחולה או למי שיש לו חטטין בראשו מותר:

אבל אסור בנעילת הסנדל מדקאמ' רחמנא ליחזקאל ונעליך שים ברגליך ומ"מ דוקא בעיר אבל אם יצא לדרך נועל והמנודה אם אסור בנעילת הסנדל אם לאו נשאלה כאן ולא הובררה שאם ממה שאמרו בתענית צבור כשאמרו אסור במלאכה דוקא ביום אבל בלילה מותר וכן כשאמרו אסור בנעילת הסנדל דוקא בעיר אבל בדרך מותר כיצד יצא לדרך נועל נכנס לעיר חולץ וכן אתה מוצא במנודה ובאבל שמא לא אמרו וכן במנודה אלא על עטיפת הראש שהוזכרה שם ומתוך כך פסקו קצת פוסקים לקולא מדין ספק סופרים ומ"מ נראה להחמיר חדא דטפי מסתבר דהאי וכן במנודה אכלהו קאי ועוד ראייה שבתלמוד המערב אמרו בהדיא מנודה ואבל שהיו הולכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל ולכשיבאו לעיר יחלוצו ועוד שמצינו בר' אליעזר כשהודיעו ר' עקיבא שנדוהו שחלץ מנעליו אלא שענין ר' אליעזר שאמרו בו שנמנו עליו וברכוהו כביכול נראה שהוא כנוי לחרם שאלו היה נדוי לבד היה להם להביא ראייה בכאן שהמנודה חייב בחליצת סנדל ועוד שהרי אמרו עליו שנשמת וישב לו על גבי קרקע כענין כפיית המטה והרי אף זו נשאלה כאן לענין מנודה ונשארה בתיקו ולקולא והיה להם להביאה משם וכן שיש גורסין שם וקרע בגדיו ואף זו נשאלה כאן לענין מנודה ולא הובררה והיה להם לבררה משם ועוד שהרי נמנעו מללמוד תורה לפניו וכדאמ' בסוף ארבע מיתות שאמ' להם למה באתם ואמרו לו ללמוד תורה והשיבם ועד עכשיו למה לא באתם והשיבוהו דרך דחייה לא היה לנו פנאי שלא רצו לומר מפני שהוא מוחרם ואלו לא היה שם אלא נדוי הרי מנודה שונה ושונים לו ומ"מ נראה לי שאין בכל אלו ראייה להיותו מוחרם חס ושלום אלא שלרוב ענותו ושלמותו החמיר בעצמו וכל שכן במקום ספק שהרי כל אלו נשאלו במנודה ולא הובררו ושמא אף הוא היה סובר בהם לחומרא ואע"פ שללמוד תורה מנודה מותר להדיא אומר אני שאף הוא שונה היה לתלמידים אלא שאותם שבאו חכמי ישראל היו ולא היו צריכים לו כל כך וכן שהיו בושיין לבא לפניו כשהוא מנודה ואלמלא כן לא היה משיב להם ועד עכשיו למה לא באתם אלא שלא היה שם אלא נדוי וכן הדין וממה שחלק עליהם וכבר אמרו שמנדין על כבוד הרב אבל חרם למה אלא שזו בעלי שטה ראשונה סוברין שזה שהיה בא להם במחלקתו בדבור קשות לומר כותלי בית המדרש יוכיחו ואמת המים תוכיח הוה ליה כאפקירותא לגביהו והחזקת מחלקת ביותר מדאי עד שאלו היה בזמן הבית היה נעשה עליה זקן ממרא ומ"מ הדברים נראין שמרוחק לבד היה ולא מוחרם חס ושלום אע"פ שמלת וברכוהו נוטה לדעת האחרת ונשוב לדברינו והוא שאף המצורע בנעילת הסנדל נשאלה כאן ולא הובררה ורוב פוסקים כתבוה לקולא:

אבל אסור בתשמיש המטה מדכתי' וינחם דוד בת שבע אשתו ויבא אליה וכו' אלמא בתר שבעה הוה שאין תנחומי' לאשה מבנה תוך שבעה ואע"פ שכשידע במיתתו נאמר עליו שרחץ וסך ולבש בגדים אחרים באלו משום מלך ביפיו תחזינה עיניך אבל המנודה לא נתברר ואע"פ שכל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו מנודים לשמים ושמשו מטותיהם שמא מנודה לשמים הוא דקיל ואע"פ שלמעלה אמרו דחמיר זיל הכא מדחי ליה וזיל הכא מדחי ליה ומ"מ רוב פוסקים כתבו שהמנודה מותר בתשמיש המטה ולפי דרכך אתה למד שאין אשתו חייבת לנהוג נדויו ומשום דאשתו כגופו הא שאר בני ביתו נוהגין וי"מ שאף אשתו נוהגת וזו פירושה במנודה לעיר אחרת שצריך לנהוג נדוי בעצמו ואין בני עירו חייבין בכך כמו שכתבנו בראשון של נדרים ועל זו אמרו שהמנודה מותר בתשמיש המטה אבל מצורע בימי ספירו אסור ובימי חלוטו מותר כמו שביארנו בפרק ראשון וכל הדברים שהזכרנו כאן במנודה ובמצורע הן לקולא הן לחומרא לענין אבל מיהא יתרחבו הדברים למטה כמו שיתבאר:

אבל שנתחייב בקרבן שאין שעטו עוברת כגון חטאות ואשמות אינו משלחן בימי אבלו להקריבם ואין צריך לומר שאין מביאם הוא בעצמו שהרי באבל רבתי התבאר שיום ראשון ושני אינו נכנס להר הבית אע"פ שלא נטמא למתו ושלישי נכנס ומקיף דרך שמאל הילכך משהא את קרבנותיו עד שיעברו ימי אבלו ואם היתה שעטן עוברת כגון פסח ושלישי חגיגה משלחן ועל זו אמרו אונן טובל ואוכל פסחו לערב דמשמע שכבר שלחם בארבעה עשר בעזרה אבל המנודה שאסור ליכנס לבית המקדש לא הוברר אם משהא קרבנותיו או אם משלחם ופסקו בה רוב פוסקים שאינו צריך לשהותם אלא משלחם בימי נדויו וכן המצורע נשאלה כאן והביאוהו לאיסור מדכתוב ביחזקאל ככהן שנטמא לקרוביו אחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו ופירשו בה אחר פרישתו מן המת שאם אחרי טהרתו דוקא מה צריך לספירת שבעה אלא אחר פרישתו מן המת ומדקאמ' יספרו לו ואין לשון ספירה מורגל אלא בטהרת מצורע רמז למצורע בימי ספירו כלומר שאם נצטרע ככהן ונטהר מתוך החלט סופר שבעה ואמר עליו וביום באו אל הקדש יקריב חטאתו ופירשה ר' יהודה בעשירית האיפה שלו כלומר

תוספות רי"ד מסכת מועד קטן דף טו עמוד ב

5

אבל אינו משלח קרבנותיו דתניא ר"ש אומר שלמים בזמן שהוא שלם מביא שלמים בזמן שהוא אונן אינו מביא שלמים פי' לאו כל שבעת ימי אבלותו אסור להקריב קרבן אלא דוקא כשהוא אונן דהיינו יום המיתה אבל לא שאר הימים דמדאורייתא לא הוי אונן אלא ביום המיתה דכתיב ואחריתה כיום מר ובזבחים בפ' טבול יום אמרי' דיום קבורה הוי אונן מדרבנן ואינו מביא קרבן כגון אם מת לו מת ביום ראשון ולא נקבר אלא ביום שני יום קבורה הוי אונן מדרבנן ואינו מביא קרבן ודוקא ביום קבורה אחמור רבנן ועבדוהו כיום מיתה משום דאז חייל עלי' אבלות כשיסתם הגולל אבל שאר ימי אבלו מביא ואפילו איסורא דרבנן לי' בי'.

שם מצורע מהו שישלח קרבנותיו ת"ש אחרי טהרתו אחרי פרישתו מן המת שבעת ימים יספרו לו אלו שבעת ימי ספרו כו' פי' המורה אלמא שלא הי' יכול להקריב קרבן עשירית האיפ' עד שנטהר מטומאת מת וה"ה מצרעת וקשיא לי טובא אמרי' בפ' תמיד נשחט טמא משלח קרבנותיו וערל משלח קרבנותיו ולא נאסר הטמא אלא מלשלח פסחו משום דבעי' לפי אכלו וטמא וערל לאו בני אכילה נינהו אבל שאר קרבנות משלחין ואינן אוכלין והכא היכי אמרי' דאחר שיטהר מטומאת מת מביא קרבן ולא בזמן שהוא טמא ונ"ל דטעות יש בספרים אחר פרישתו מן המת אלא אחר פרישתו מן הצרעת בעינן למיגרס. ואע"ג דלעיל מני' נקיט טומאת מת האי קרא מילתא באפי' נפשי' הוא. ואינך יכול לפרש המקראות של יחזקאל מיושבים על פשטם. ובדוחק גדול יישבו אותם חכמים. ומה ששאל על המצורע לא מפני שהוא טמא שדבר ידוע הוא שהטמא אינו נכנס למחנה שכינה ואינו שואל אלא לשלח. ושלא יכנס ומפני שהוא דומה לאבל יש לומר שדינו כמו האונן שאסור לשלח קרבנותיו מפני שאינו בשלום וכגון שהיה קרבן דלא בעי סמיכה כגון בשר ומעשר ועופות או אשה דלאו בר סמיכה היא והאי דכתיב אחרי טהרתו דריש ליה על המצורע דכתיב בי' ביום טהרתו וזהו יום פרישתו מן הצרעת שפירש הנגע ממנו ז' ימים יספרו לו אלו שבעת ימי ספרו של מצורע דכתיב ב' וספר לו שבעת ימים וכתיב וביום בואו אל הקודש ודריש מני' ר"ש בבואו יקריב בזמן שהיא ראוי לביאה ראוי להקרבה ובזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרב' דלא מבעיא מצורע מוחלט שאינו משלח קרבנותיו אלא אפי' מצורע בימי ספרו אינו משלח דכיון שהוא אסור בתשמיש המטה כדכתיב וישב מחוץ לאהל שבעת ימים הרי הוא כאונן ואינו עומד בשלום שיהא ראוי להקריב קרבן.

מנודה מהו בנעילת הסנדל. ולא אפשר, תמיה לי אמאי לא פשיט ליה מההיא דפרק הזהב מר' אליעזר שחליץ מנעלו, וי"ל דהתם מחמת צער היה ולא מחמת חיובא שהרי גם ישב על גבי קרקע וגם ר' עקיבא חליץ מנעליו.

כתב הרב אלפסי דבכל תיקו דבהאי ענינא לקולא, וכתב הראב"ד הנה לדעת הרב מנודה מותר בנעילת הסנדל וברחיצה, וקשיא לן א"כ הא דקתני בברייתא וכן אתה מוצא במנודה ובאבל אהי מהני תלת דקתני בברייתא מלאכה רחיצה ונעילת הסנדל קאי, אי אמלאכה משרא שרי כדתניא מנודה נשכר, אי לרחיצה ונעילת הסנדל קאי [הא אמרת] לקולא, אלא ע"כ אחדא מינייהו קאי, הילכך שדייה אנעילת סנדל כדאשכחן במילתיה דר' אליעזר כשברכוהו והודיעו ר' עקיבא שחליץ מנעליו וישב ע"ג הקרקע, אלמא אסור בנעילת הסנדל, [ותנ"ה בתוס' ובירו' אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרים בנעילת הסנדל] ולכשיבואו לעיר יחלוצו, וכן בט' באב ותענית צבור, ולגבי אבל נמי האי וכן לא מצי למשדייה אלא אנעילת הסנדל, דאלו לענין מלאכה הא קי"ל דשלשה ימים הראשונים אסור בין ביום בין בלילה ואפי' עני המתפרנס מן הצדקה, ותענית צבור בלילה מותר אפי' כשמפסיקין מבעוד יום, ומשם ואילך אם צריך למעשה ידיו עושה בצינעא בין ביום בין בלילה, ואילו לרחיצה הא קימא לן דלא שוה לתענית צבור, דאלו בתענית צבור כל גופו מותר בצונן כדאיתא במסכת תענית (י"ג א'), ופניו ידיו ורגליו אפי' בחמין מותר, ואלו גבי אבל כל גופו אסור בצונן, ופניו ידיו ורגליו אסורין בחמין כדאיתא במס' תענית, הילכך האי וכן דקתני באבל אנעילת הסנדל לחוד הוא דקאי, ובמנודה נמי כי האי גונא הוא ואסור בנעילת הסנדל. ועוד כתב ולענין עטיפת הראש ושאלת שלום ותשמיש המטה ושלוח קרבנותיו איבעיא לן ואתינא למפשטינהו ממנודה לשמים ולא איפשר דאמר' שאני מנודה לשמים דחמירי, או שמא קל ממנודה לב"ד דאביי ספוקי מספקא ליה, והכא [והכא] מדחי ליה דאשכחן במנודה לשמים דאסור בשאלת שלום וחייב בעטיפת הראש במס' תעניות, ואשכחן נמי שמותר בתשמיש המטה ומשלח קרבנותיו מישראל שהיו מנדין במדבר שאפי' משה לא היה הדיבור מיוחד אליו כל אותן השנים שהיו אותו הדור קיים והיו משמשים מטותיהן ומשלחין קרבנותיהן, ולא ידעי' השתא לענין עטיפת הראש ושאלת שלום אם הוא חמור יותר ממנודה לב"ד, ולענין תשמיש ושלוח קרבנות הוא שוה לו לקולא, או שמא גבי עטיפת הראש ושאלת שלום הוא שוה למנודה לב"ד דאסור, וגבי תשמיש וקרבנות הוא קל ממנודה לב"ד, או שמא לכל דבר הן שוין והכל בספק, מ"מ חזינא לדחיא אתא דאביי במנודה לשמים דבעטיפת ושאלת שלום אסור, ובתשמיש ובקרבנות מותר, מה שאין כן במנודה לב"ד, דבמנודה לב"ד הכל אסור או הכל מותר. וצריכין למימר טעמא לדעת אביי המדחה מ"ט אקיל במנודה בהנך טפי מהנך, או מאי טעמא אחמור בהנך טפי מהנך, וי"ל משום דתשמיש וקרבנות מצות ניהו, אבל עטיפת ושלוש אינה מצוה, והבורא שהאדם שלו והמצוה שלו לא רצה לבטל מצותו מפני נדויו, אבל מנודה לב"ד אין בידם לחלק, אלא הכל יהיה אסור או הכל יהיה מותר, והשתא דלא איפשר, כולהו לקולא, ועוד דלא אשכחן בר' אליעזר שנתעטף ראשו אלא חליץ מנעליו בלבד.

דכתיב וינחם דוד את בת שבע ויבא אליה, מכלל דעד השתא הוה אסור. פי' מפני אבילות הילד שמת, ולאחר ז' ימי אבילות בא אליה, כתב הראב"ד והא דכתיב לעיל מיניה כאשר ראה שמת הילד ויסך ויחלוף שמלותיו ההוא קודם שנקבר הילד עשה שעדיין לא חלה עליו אבילות, ולא עשה אלא בשביל שהיה רוצה לבא לבית יי' ולהשתחוות כדי שלא יראה לפני השכינה כשהוא מנוול אבל אחר שבא מהשתחוות נהג אבילות ז', ועוד י"ל כי אותו הילד בספק היה לדוד אי היה בן קימא או לאו, וכל זמן שהיה חי היה מתענה עליו שיחיה ולא רחץ ולא סך ולא כבס בגדיו כאלו היה אבל, וכן לענין תשמיש לא היה משמש כאלו היה אבל, וכשראה שמת רחץ וסך וכיבס שמלותיו כאלו עברו ימי אבולו, לפי שלא היה עליו כל דין אבילות דאיגלאי ליה שלא היה בן קימא, ומשום דחזינא בדוד שנהג עצמו בכל דיני אבילות ברחיצה וסיכה וגיהוץ והא מימנע נמי מתשמיש המטה שמעי' דאבל אסור בתשמיש, ע"כ.

אבל אינו משלח קרבנותיו, הא דלא קאמר אינו מביא קרבנותיו, משום דתני באבל רבתי אבל ביום הראשון וביום השני אינו נכנס להר הבית, בשלישי נכנס ומקיף דרך שמאל, וטעמא דמילתא משום דאגב מריריה דילמא עייל למקום שאינו ראוי לו.

דכתיב שלמים במקום שהוא שלם. ובספרי מרבה שאר קרבנות מאם זבח, עופות ומנחות ויין ולבונה וקרנן עצים מקרבנו דכתיב אם זבח שלמים קרבנו, הראב"ד.

אחרי טהרתו אחרי פרישתו מן המת. פסוק זה ביחזקאל בענין כהן הדיוט (משמש) [מטמא] לקרובים והדר קאמר שבעת ימים יספרו לו, פי' הראב"ד ואי בטהרה ממש מאי שבעת ימים איכא, אלא מאי אחר פרישתו מן המת קאמר, והא קמ"ל דיום נגיעתו עולה לו מן המנין מדלא קאמר אחרי יום טהרתו.

שבעת ימים יספרו לו. פי' של מצורע שסופר שבעת ימים אחרי תגלחת וצפרים, וקמ"ל דאותן ימי ספירה יום תגלחתו עולה לו מן המנין דומיא דמת, מדלא כתיב ליה הזאה אלא ספירת שבעה בלבד אלמא בספירת מצורע שאין טהרתו תלויה אלא בימים ולהקישו לטמא מת שיום טהרתו עולה לו מן המנין, והכי איתא בספרא.

רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ב

הלכה א

אין כהן גדול נכנס לקדש הקדשים אלא מיום הכפורים ליום הכפורים, וכהן הדיוט נכנס לקדש לעבודה בכל יום.

הלכה ב

והזהירו כל הכהנים שלא יכנסו לקדש או לקדש הקדשים שלא בשעת עבודה שנאמר ואל יבוא בכל עת אל הקדש זה קדש הקדשים מבית לפרוכת להזהיר על כל הבית.

הלכה ג

כהן שנכנס לקדש הקדשים בשאר ימות השנה בין כהן הדיוט בין כ"ג או כהן גדול שנכנס לו ביום הכפורים שלא בשעת העבודה חייב מיתה בידי שמים שנאמר ולא ימות, וכמה פעמים הוא נכנס לשם ביום הכפורים ארבע כמו שיתבאר במקומו, ואם נכנס חמישית חייב מיתה בידי שמים.

הלכה ד

והנכנס לקדש חוץ לקדש הקדשים שלא לעבודה או להשתחוות בין הדיוט בין גדול לוקה, ואינו חייב מיתה שנאמר אל פני הכפורת ולא ימות, על קדש הקדשים במיתה ועל שאר הבית בלא ולוקה.

הלכה ה

כהן שיצא מן המקדש בשעת העבודה בלבד חייב מיתה בין כהן גדול בין כהן הדיוט שנאמר ומפתח אהל מועד לא תצאו פן תמותו, כלומר לא תניחו עבודה ותצאו מבוהלים ודחופים מפני גזירה זו, וכן זה שנאמר בכהן גדול ומן המקדש לא יצא אינו אלא בשעת העבודה בלבד שלא יניח עבודתו ויצא. +/השגת הראב"ד/ בין כהן הדיוט. א"א תימה גדול הוא זה שלא נאמר אותו פסוק אלא לאותה שעה בשביל שנמשחו בניו ומה שאמרו בתורת כהנים מני לכהנים שבכל הזרות לכהנים הגדולים שבכל הזרות קאמר שהרי שמן משחת קדש הוא מרבה אותם. +

הלכה ו

אם כן מפני מה נשנית אזהרה זו בכהן גדול, שכהן הדיוט שהיה במקדש בעבודתו ושמע שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו אע"פ שאינו יוצא מן המקדש אינו עובד מפני שהוא אונן ואם עבד והוא אונן של תורה חילל עבודתו בין בקרבן יחיד בין בקרבן ציבור, אבל כ"ג עובד כשהוא אונן שנאמר ומן המקדש לא יצא ולא יחלל כלומר ישב ועבוד עבודה שהיה עוסק בה ואינה מתחללת. +/השגת הראב"ד/ אע"פ שאינו יוצא. א"א וכיון שהוא חייב להתאבל עליו למה אינו יוצא ודאי יוצא ומטמא בעל כרחו. +

הלכה ז

ומניין שעבודת האונן פסולה, מקל וחומר אם בעל מום שאוכל בקדשים אם עבד חילל, אונן שהוא אסור בקדשים שנאמר לא אכלתי באוני ממנו דין הוא שיחלל.

הלכה ח

ואע"פ שכהן גדול עובד אונן אסור לאכול בקדשים שנאמר ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני י"י, וכן אינו חולק לאכול בערב, אונן שעבד אינו לוקה, ומותר ליגע בקדשים אע"פ שלא טבל שלא עשו מעלה אלא באכילה אבל בנגיעה הרי זה טהור כמו שיתבאר במקומו.

הלכה ט

אי זהו אונן זה שמת לו מת מן הקרובים שהוא חייב להתאבל עליהן ביום המיתה בלבד הוא הנקרא אונן דין תורה, ולילה הוא אונן מדברי סופרים.

הלכה י

ומת ששה ימים ואח"כ נקבר כל אותם הימים שאחר יום המיתה הוא אונן מדבריהם וכן יום הקבורה ואינו תופש לילו, לפיכך מי שמת לו מת (וקברו) לאחר יום המיתה כל יום הקבורה אינו מקריב ואינו אוכל בקדשים מדבריהם, וטובל ואוכל לערב, ויום שמועה קרובה ויום ליקוט עצמות הרי הוא כיום קבורה שאינו תופש לילו ואפילו מדבריהם, לפיכך טובל ואוכל בקדשים לערב, אבל יום המיתה כשם שאסור לאכול בו קדשים מן התורה כך אסור לאכול בלילו מדבריהם, חוץ מן הפסח בלבד שהוא אוכל לערב כמו שיתבאר במקומו.

הלכה יא

האבל אינו משלח קרבנותיו כל שבעה, אפילו יין או עצים או לבונה, וכן מצורע אינו משלח קרבנותיו כל זמן שאינו ראוי לביאה אל המחנה אינו ראוי להקרבה, אבל המנודה יש בו ספק אם משלח אם אינו משלח לפיכך אם הקריבו עליו נרצה.

הלכה יב

טמא שרץ וכיוצא בו והערל משלחין את קרבנותיהם ומקריבין עליהן חוץ מפסח שאין שוחטין אותו על טמא שרץ ואין שוחטין על הערל פסח כמו שיתבאר, אבל טמא מת אין מקריבין עליו קרבן כלל עד שיטהר.

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף צט עמוד ב

8

ומגריפה בתוכו, ואמר לבי על הסל ואין לבי על המגריפה - הסל טהור והמגריפה טמאה. ותטמא מגריפה לסל! אין כלי מטמא כלי. ותטמא מה שבתוכו! אמר רבא: באומר שמרתיה מדבר המטמאה ולא שמרתיה מדבר הפוסלה. איגלגל מילתא ומטאי לקמיה דרבי אבא בר ממל, א"ל, לא שמיע להו הא דאמר רבי יוחנן א"ר: האוכל שלישי של תרומה - אסור לאכול ומותר ליגע? אלמא באכילה עבוד רבנן מעלה, בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה.

ואינו חולק לאכול כו'. מיפלג הוא דלא פליג, וכי מזמני ליה אכיל, ורמינהי: אונן (ומחוסר כיפורים) טובל ואוכל את פסחו לערב, אבל לא בקדשים! אמר רב ירמיה מדיפתי, לא קשיא: כאן בפסח, כאן בשאר ימות השנה, בפסח איידי דאכיל פסח אכיל נמי קדשים, בשאר ימות השנה דלא חזי - לא חזי, ומאי אבל לא בקדשים? אבל לא בקדשים של כל השנה. רב אסי אמר, ל"ק: כאן שמת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר, כאן שמת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר, יום קבורה לא תפיס לילו מדרבנן. מאן תנא אנינות לילה מדרבנן? ר"ש היא, דתניא: אנינות לילה מדברי תורה, דברי רבי יהודה; ר"ש אומר: אונן אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים, תדע, שהרי אמר: אונן טובל ואוכל את פסחו לערב, אבל לא בקדשים. וסבר ר"ש: אנינות לילה מדרבנן? והתניא, ר"ש אומר: אונן אינו משלח קרבנותיו, מאי לאו ואפילו בפסח! לא, לבר מפסח. והתניא, ר"ש אומר: שלמים - כשהוא שלם מביא, ואינו מביא כשהוא אונן; מנין לרבות את התודה? מרבה אני את התודה, שכן נאכלת בשמחה כשלמים; מנין לרבות את העולה? מרבה אני את העולה, שכן באה בנדר ובנדבה כשלמים; מנין לרבות [בכור ומעשר ופסח? מרבה אני] בכור ומעשר ופסח, שכן אינן באין על חטא; מנין לרבות חטאת ואשם? ת"ל: זבח; מנין לרבות העופות והמנחות והיין והעצים והלבונה? ת"ל: שלמים קרבנו, כל קרבנות שהוא מביא כשהוא שלם מביא, ואינו מביא כשהוא אונן; קתני מיהא פסח! אמר רב חסדא: פסח כדי נסביה. רב ששת אמר: מאי פסח? שלמי פסח. אי הכי, היינו שלמים! תנא שלמים הבאין מחמת פסח, ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן, דאי לא תנא שלמים הבאין מחמת פסח, סלקא דעתך אמינא: הואיל ומחמת פסח אתי כגופיה דפסח דמי, קמ"ל. רב מרי אמר,

חידושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף טו עמוד ב

9

מנדין ומצורעין מה הן בכפיית המטה. פי' ואע"ג דלא שייך בהו טעמא דכפיית המטה דאבל מ"מ כיון שעונותיהם גרמו להם ראוי הוא להפוך מטתן כי נתרחקו מבני אדם ונהפך להם סדר בני אדם.

וכל הני דלא איפשיטא דעת הגאונים ז"ל דלקולא, וצ"ע למאי דאמרינן (לעיל י"ד ב' ד"ה מנודה) דעיקר נידוי דאורייתא הוא, ומיהו לענין נעילת הסנדל אע"ג דלא איפשיטא הכא הא איפשיטא מדר' אליעזר שחלץ מנעליו (ב"מ נ"ט ב'), ואם תמצא לומר דמחמיר על עצמו היה תפשוט מהא דלקמן וכן אתה מוצא במנודה ואבל, דהכא דחינן לה דאשאר קאמר, ובדוכתיה מוכח דלא קאי ארחיצה שאין תענית ציבור ומנודה ואבל שוין בזה, ואמלאכה נמי לא קאי דמנודה מותר בעשיית מלאכה, הלכך אנעילת הסנדל קאי, וטובא איכא בתלמודא דלא מיפשוט בדוכתייהו ומיפשוט בדוכתא אחרית, והכי נמי קיימא הכא בתיקו לענין תפילין ואיפשיטא לן בסנהדרין (ס"ח א') ממעשה דר' אליעזר שנכנס הורקנוס בנו לחלוץ לו תפילין, ודעת רש"י ז"ל נמי דמנודה חייב בקריעה דגריס בפרק הזהב (ב"מ נ"ט ב') על מעשה דר' אליעזר גורס רבינו ז"ל אף הוא זלגו עיניו דמעות וקורע בגדיו וחלץ מנעליו, ומיהו איכא נוסחי טובא דלא גרסי ליה.

דכתב וינחם דוד את בת שבע וגו'. וק"ל דחזינן שרחץ אחר מות הילד דכתיב ויקם דוד מעל הארץ וירחץ ויט, וי"ל דההיא קודם קבורה שלא חל עליו אבלות ועשה כן מפני שהיה רוצה לבא ולהשתחוות בבית יי' שלא יכנס שם כשהוא מגול. והא דמייתי ראייה מדוד ואנן אמרינן דאבלות יום שני לכו"ע לאו דאורייתא ולדברי התוספות אפי' יום ראשון (לעיל י"ד ב' ד"ה א'), וי"ל דמכל מקום נוהגין היו גם באותה שעה בדברי אבלות מתקנת נביאים.

מנודה מהו בתשמיש המטה. ק"ל והא בעי להתרחק ממנו ד' אמות, וי"ל דהני מילי אינשי דעלמא אבל אשתו ובני ביתו לא שאין דעת ב"ד לאסור עליו חיותיה וכדאמרינן התם (נדרימ ל"ט א') מן חיותיה לא אדריה, ויש דוחין דדילמא שאני אשתו שהיא כגופו, ומכל מקום יש ראייה גמורה ממעשה ר' אליעזר שהיה הורקנוס בנו משמשו (סנהדרין ס"ח א'), וסברא הוא נמי כדכתב הראב"ד ז"ל, ונראה נמי דמותר לדבר עמו דהא אמרינן שונה ושונין לו וחזינן שהיו מדברים עם ר' אליעזר ואמר לו ר"ע חביריך בדילין ממך (ב"מ נ"ט ב'), (ואמרו לו חביריך בדילין ממך), ואמרו לו תלמידי ללמוד תורה באנו (סנהדרין ס"ח א'), ועד כאן לא איבעיא לן אלא אם הוא אסור בשאלת שלום, ולקמן (י"א) אמרינן דאמר ליה רב יהודה לא בדידך בדיחנא כו', אלמא היה מדבר עמו פנים אל פנים, וכן הלכה.

אבל אין משלח קרבנותיו. שמעתי מרבתי דהיינו קרבנות שאין מחוסר כפרה מהן כגון שלמים, אבל חטאות וקרבנות הבאים על חטא משלח שלא יהא עומד בחטאו ומחוסר כפרה, ומאי דמייתי ראייה מדכתיב וביום בואו אל הקדש וגו' ההוא נמי במנחת חביתין של כהן גדול מיירי.

ואחרי טהרתו. וליכא למימר טהרתו ממש דהיינו אחר הזייה דהא תו ליכא ז' ימים, אלא ודאי ר"ל (שהוא) שאינו מונה שלישי ושביעי דהזייה אלא לאחר שפירש מן הטומאה, דלא תימא שהוא כנדה שהיא שופעת דם ועולה למנינה, וטהרתו מלשון טהר יומא כדאמר אינשי (ברכות ב'), וזהו מה שפירש לנו יחזקאל הנביא.

יספרו לו אלו ז' ימי ספירו וכו'. פי' של מצורע, ואע"ג דהשתא לא משתעי קרא אלא בטמא מת, מכל מקום מדנקט לישנא דספירה דלא אידכר ליה בשום דוכתא בטמא מת שמעינן דמצורע מיירי דאיתמר ביה בקרא ספירה, והאי ז' ימים לשני ענינים אתא לשבעה דטמא מת ולספירת מצורע, ולהכי שדייה ביני ביני, ומשום דברי ר"ש בא דאשמעינן באידך קרא שאין מצורע זה משלח קרבנותיו ואפי' בימי ספירו.

וביום בואו אל הקדש אל חצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו. פי' זו עשירית האיפה שהוא מקריב ביום חנוכו, וכן בכל יום ויום מכאן ואילך, וחטאתו לשון חטיי והכשר הוא, דאילו חטאת אינו מקריב ביום חנוכו, וליכא למימר דקאי לעיל מיניה שהיה טמא ונכנס בשוגג למקדש שהוא חייב חטאת, ושלש תשובות בדבר, חדא דא"כ מאי אל החצר הפנימית דהיינו היכל אפי' נכנס לעזרה בלחוד, ועוד מאי לשרת בקדש, ועוד מאי וביום בואו אל הקדש לא סגי אלא שיביא חטאתו בו ביום, אלא ודאי זו עשירית האיפה.

אונן אפשר דוקא קרבנות אחרים אבל קרבן שלו באמת אינו מקריב ולומר מדהוא מקריב בעצמו של אחרים מוכח דרשאי גם כן לשלוח צ"ע מנין. ונראה דהוכח' היא דחזינן דכה"ג מקריב בכל יום מנחת חביתין משלו נראה דאף קרבנות שלו מקריבין באנינות ולא מצינו דאם כה"ג אונן שלא יהי' מקריבין מנחת חביתין משלו רק משל צבור כמו כה"ג שמת א"כ חזינן דהוא אצלו כרגל. והנה מבואר שם בגמ' שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן ע"כ אבל אינו משלח קרבנותיו ונראה בודאי דוקא יום ראשון דלאח"ז לאו דאורייתא ואינו אבל כלל מה"ת וגם לשון הגמ' דט"ו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן ואנינות אינו אלא ביום ראשון. וצ"ע דהר"מ פ"ב מהב"מ ה"א כתב דאבל אונן [אינו] משלח קרבנותיו כל ז' ובאמת הוא בעצמו פסק דוקא אבילות יום ראשון מה"ת ולמה לא ישלח קרבנותיו כל שבעה ימים ואין לומר דמדרבנן לא ישלח קרבנותיו והא כ' אח"ז דמנודה לא ישלח ובדיעבד נרצה הקרבן משמע דהדינים הקודמים אף בדיעבד לא נרצה משמע דמדאורייתא הוא ולמה לא ישלח מה"ת כיון דאינו אבל מה"ת כלל לאחר יום ראשון והל"מ שם הראה מקום לתוספתא ועיינתי שם כלשון הזה. ואפשר התוספתא ס"ל דאבילות כל ז' מה"ת ואפשר דרבנותא שהביא הר"ף דכל ז' מה"ת יצא להם מתוספתא זו אבל לדעת הר"מ א"י למה לא ישלח קרבנותיו תיכף ביום ב' ולפמ"ש דהתוספתא ס"ל כדעת הרבנותא צ"ע על הראשונים דפסקו דלא כותי' ואפשר משום דהר"ף דחאה להאי סברא מש"ס דילן עיין בברכות אבל על שיטת רבותינו הצרפתיים הסוברי' דליכא אבילות כלל מה"ת רק לענין קדשים ולענין מעשר דהוא יום א' וד"ז דאינו משלח קרבנותיו הוא ג"כ דין מדיני קדשים א"כ בודאי לא שמענו ז' ימים רק יום א' א"כ היאך יפרנסו תוספתא זאת וצ"ע. גם צ"ע על הר"מ שהשמיט שם ולא כ' דכ"ג משלח קרבנותיו כמבואר בש"ס. וגם צ"ע למה אינו מביא שם דברגל משלח אדם קרבנותיו אע"פ שהוא אונן כדמוכח בגמ' כאן וכפירש"י בהדיא א"כ למה לא כ' דין זה וא"ל שסמך אמ"ש בפ"י מה' אבילות דאין אבילות נוהג ברגל. ז"א דהא לענין מעשר וקדשים אין חילוק באנינות בין י"ט לחול וה"א דזהו ענין קדשים ואסור אף ברגל הי' צריך להשמיטנו לענין זה שיהא לשאר אבילות כדמוכח כאן וצ"ע בכ"ז. וכ"ז אם הוא כ"ג ואירע לו אבילות אבל אם הוא אבל קודם וכו' ביום נתמנה להיות כ"ג אפשר דמחויב (כ"ה) דבשלמא אם אבילות בא לו אחר הכ"ג א"כ אף דהרגל שלו הוא עשה דיחיד מכל מקום אבילות הוא ג"כ עשה דיחיד ומאי אולמי' כו' אף דבש"ס מבואר שם במ"ק דגם אבילות דהשתא לא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרבים לאו דוקא אלא האמת נקט אבל באמת אין שום עשה דוחה עשה אבל אם אבילות הוא קודם אפשר דמתאבל דאין עשה דרגל דידי' דוחה העש' דמעיקרא דחייל עלי' אבילות ויוכל לעשות כ"ג אפי' ביום האנינות דכה"ג מקריב אונן ותיכף שנמשח או נתרבה נעשה כה"ג רק לכתחלה לדעת הרמב"ם אינו עובד עד שיהי' נמשח שבעה או נתרבה שבעה ע"מ פ"ד מה' כה"מ ובראב"ד ובפרט לדעת התוספות ביומא דמתמנה בפה. וכבר עוררתי בחיבוריני זה א"כ נראה דנוהג אבילות כל אותו היום דהעשה שלו א"ד העשה דאבילות דמעיקרא כנ"ל בעזוה"ל:

(ה) עד שיסתם כו'. גופו של מת בקבר כ"פ הר"ם ודעת ר"ת דגולל היינו מצבה חל אבילות בשעת העמדת האבן ואם אין מעמידין מצבה מכי אהדרי' אפי' כמו שמולכין המת לעיר אחרת דינו כן כ"כ תוס' כתובות דף ע"ב ד"ה עד:

(ו) שלא שהה. כ"ה בר"מ ואפי' מת ביום ל' הוא מש"ס דבכורות ולענין אם מת א' תוך ל' והשני לאחר ל' ע' מ"ש לעיל (עי' בס"ג פה ודע):

(ז) שהפורשים כו'. הוא ג"כ בר"מ שם וכן הרוגי בית דין אין מתאבלין עליהם עיין סנהדרין פרק נגמר הדין:

(ח) מה"ת כו'. עיין דינים אלו בר"מ פרק ה' שם נכללו כל הדינים:

(ט) ודין קריעה כו'. ע"מ פ"ח שם ובכ"מ מביא בשם רמב"ן דקריעה הוא מדרבנן והפוסקים הם אסמכתא וכ' שכל'ן מדברי רבינו הר"מ וכו' אינו קורע למעלה וקורע למטה כמבואר שם וע' לעיל בדיני מצורע הקשיתי כיון דמבואר שם בהוריות דקורע למטה אינו יצא כלל וכן כאן בר"מ א"כ למה קורע כלל למטה ואפשר כמו דקורעין לקטן מפני ע"נ וע"ש לעיל מ"ש ואפשר דג"כ שאר דינים המבוארים בר"מ ובש"ע י"ד ה' קריעה אינה נוהגת בכה"ג כגון קרעים שאין מתאחים ושאר דברים כיון דמדינא לא הוי קריעה. וע' בש"ע הל' קריעה דקטן אם הגיע לחינוך דעת הר"ף גיאות דקורעין מחמת חינוך כמו בשאר מצות וע' ט"ו שם דגם לענין אבילות חייב בחינוך ובנה"כ כ' דאין חייב חינוך רק בקריעה ולא באבילות ונראה הטעם כיון דע"י אבילות מתבטל מת"ת ע' סברא זו בה"א לענין ס' אבילות מה"ת לקולא ע"ש אבל ס' קריעה מבואר בש"ס בפ"י הל' כדברי המקיל באבל ולא בקריעה אבילות לחוד וקריעה לחוד כנ"ל. ולכאורה קשה מאי חידוש איכא דקורעין לקטן שהגיע לחינוך כיון דחייב בכל המצות וחייבין לחנוכו ולמה מביאין זה בשם ר"ף גיאות. ונ"ל דאפשר בכה"ג ל"ש חינוך כיון דעתה א"ח בקריעה וא"כ המקרע בגדיו של קטן בחנם עובר על כל תשחית ע' ר"מ פרק ו' דמלכים ובכ"מ שם והאי דקורע שיראי בקדושין דף ל"ב ובשבת דף קכ"ט אם כן אפשר דאין מקרעין לו במקום דל"ש ע"נ כי במקום דשייך ע"נ להרבות בכבוד אין זה כל תשחית אבל היכי דלא שייך זה אפשר דהוי כל תשחית אך הר"ף גיאות דעתו כיון דהוא למצוה דחינוך אין זה השחתה כלל ומותר ומצוה איכא ע"פ נ"ל דוקא אביו דחייב בחינוך אבל אותם שאין חייבים לחנך אסור להם לקרוע לו דהם עוברים על לאו דהשחתה או מדרבנן ע"פ ע' ר"מ ה' מלכים שם. ושמעתי בשם חכם א' שכ' דאפשר דאין חייב בחינוך אלא מצוה החיובית כגון תפילין וציצית והדומה כי לכשיגדיל יהי' צריך לזה ע"כ מחנכין אותו כדי להרגיל אותו בגדלותו אבל אבילות דאפשר שלא יתרמי לי' לכשיגדיל ה"א דא"ח בחינוך ע"כ כתבו בשם הר"ף גיאות דמ"מ חייב בחינוך והוא דחוק. וגם בש"ס דנזיר דכ"ח דאב מדין את בנו בניזיר מטעם חינוך ע"ש ור"י לא פליג אלא דסובר ה"מ היא אף דאין מצוה חיובית ואפשר דלא יבא לזה וגם אדרבא קצת עבירה היא דחוטא קריא רחמנא וטוב אשר לא תדור וע"ש בש"ס דאפי' בנדרים החינוך הוא מצוה אף דנודר כאלו בנה במה ע"כ דבכל המצות הוא חובת חינוך רק דכאן משום שהוא קצת עבירה וכמ"ש ע"כ אשמועינן הר"ף גיאות דין זה כנ"ל בעזוה"ש"ת. וע' בטי"ד שם מביא דברי רמב"ן שחולק על קצת פוסקים שדעתם דעל נפל בתוך ל' נמי קורע ודוקא אבילות דהוא סד"ר אבל קריעה היא מה"ת ודחה הרמב"ן דבריהם דקריעה נמי אינה אלא

תוספתא מסכת זבחים (צוקרמאנדל) פרק יא

11

הלכה א

אין אוגן רשאי להביא זבחים כל שבעה אחד זבחים שהן ראויין לבוא נדבה ואחד זבחים שאין ראויין לבוא נדבה אפילו יין ואפילו עצים ואפילו לבונה שנ' שלמים רבי שמעון אומר שלמים שהכל שלום בהן מהן למזבח ומהן לכהנים ומהם לבעלים:

הלכה ב

זבחי תודה הרי זה תודה בכל מקום שנ' זוכת תודה יכבדני ושם דרך אראנו י"י וגו':

הלכה ג

כהן גדול מקריב אוגן ואינו אוכל דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר כל אותו היום ר' שמעון אומר גומר את העבודה שבידו ובא לו אבל כהן הדיוט שעמד ומקריב ומת לו מת מניח את עבודה שבידו ויוצא לפכך אם זרק את הדם או שהקטיר קטורת על עבודה שעבד הרי אלו פסולות:

הלכה ד

כל חטאות שדמן נכנס לפנים אין לכהנים בהם כלום אלא הדם ואימורין למזבח ועור ובשר יצאו לבית השרפה היכן שורפן אותן בבית הדשן הגדול חוץ לירושלם ולצפונה של ירושלם חוץ לשלש מחנות ולא היו שורפין אותן שלימין אלא מנתחין אותן על ידי עורן כנתחי עולות:

הלכה ה

אין הכהנים חולקין בשר כנגד בשר ועופות כנגד עופות בשר כנגד עופות ועופות כנגד מנחות מנחות כנגד מנחות שנ' וכל מנחת בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו:

הלכה ו

האיש חולק אף על פי בעל מום אין הקטן חולק אף על פי תמים קטן מאימתי כשר לחלק בקדשי מקדש משיביא שתי שערות אבל אין מקריבין אותו לעבודה עד שנתמלא זקנו רבי אומר אומר אני עד שיהא בן עשרים שנה ומעלה לבצח על מלאכת בית י"י:

הלכה ז

עולה כולה לגבוה ועורה לכהנים קדשי קדשים הדם ואימוריו למזבח ובשר ועור לכהנים קדשים קלים הדם והאימורים למזבח ועור ובשר לבעלים זה הכלל כל שיש לו בבשר יש לו בעורות כל שאין לו בבשר אין לו בעורות חוץ מן העולה שפירש בה הכתוב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה:

הלכה ח

שחטה חוץ לזמנה חוץ למקומה הואיל ולא זכה מזבח בבשרה לא יזכו הכהנים בעורה עולת הקדש אין עורה לכהנים דברי ר' יהודה וחכמים אומרים עורה לכהנים רבי יוסי ברבי יהודה מוסיף אף של גרים ושל נשים ושל עבדים שנאמר עולת איש פרט לאלו אמרו לו והלא כבר נאמר עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה אם כן למה נאמר עולת איש אלא עולה שעלתה לאיש עורה לכהנים ושלא עלתה לאיש אין עורה לכהנים:

הלכה ט

שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שנטמא הדם או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שנטמא הדם יזרק ועור ובשר אסורין אם נזרק הדם עור ובשר מותרין:

הלכה י

שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שנטמא הזבח העור אסור שחטו והפשיטו ונטמא העור ואח"כ זרק את הדם העור מותר דברי רבי ר' שמעון אומר העור אסור:

הלכה יא

שחטו ולא הפשיטו זרק את הדם ואחר כך נטמא הזבח העור אסור רבי אליעזר ברבי שמעון אומר יפשיט העור עם הבשר שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך נטמא הזבח הכל מודים שהעור מותר:

הלכה יב

שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שיצא הדם או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שיצא הדם יזרק עור ובשר אסורין ואף על פי שנזרק הדם עור ובשר אסורין שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שלן הזבח העור אסור:

הלכה יג

שחטו והפשיטו ויצא הזבח ואחר כך זרק את הדם העור מותר דברי ר' ר' אלעזר בר' שמעון אומר העור אסור שחטו ולא הפשיטו וזרק את הדם ואחר כך יצא הזבח העור אסור דברי רבי ר' אליעזר בר' שמעון אומר יפשוט עור עם הבשר שחטו והפשיטו וזרק את הדם ואחר כך יצא הזבח הכל מודין שהעור מותר:

הלכה יד

שחטו ולא הפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שיצא הדם או ששחטו והפשיטו ולא הספיק לזרוק את הדם עד שלן הדם יזרק